Yayım Tarihi: 23.08.2026 - **Yazar:** Ferdi Asım Hellaç

Türkiye’nin Yaşlanan Nüfusu Çerçevesinde Uzun Süreli Bakım Sigortası, Mali Etkileri ve Önerilen Modelin Etkileri

Özet

Türkiye'nin demografik yapısındaki hızlı değişim, yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki payını istikrarlı bir şekilde artırmaktadır. Günlük yaşam aktivitelerini idame ettiremeyen bireyler için uzun süreli bakım hizmetlerinin finansmanı, mevcut sistemde ağırlıklı olarak ailelerin ve kısıtlı sosyal yardımların üzerindedir. Bu makalede, küresel uygulamalar ışığında ***Türkiye'de tartışılan*** *Genel Sağlık Sigortası (GSS) entegre "****Yaşlılık Bakım Primi****" modelinin kapsamı, işçi-işveren maliyetleri, kamu maliyesine etkileri ve Türkiye'ye özgü ideal modelin nasıl kurgulanması gerektiği mali ve yapısal boyutlarıyla incelenmiştir.*

1. Giriş

Türkiye, "***demografik fırsat penceresi***"nin sonlarına yaklaşırken, hızla yaşlanan bir toplum statüsüne geçiş yapmaktadır. TÜİK verileri ve nüfus projeksiyonları, 65 yaş ve üzeri nüfus oranının önümüzdeki on yıllarda Avrupa standartlarına ulaşacağını göstermektedir. Bu durum, sağlık sisteminin ötesinde "***uzun süreli bakıma muhtaçlık***" riskini doğurmaktadır. Mevcut SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) şemsiyesi akut sağlık hizmetlerini kapsarken, yaşlılık veya nörolojik hastalıklar (Alzheimer, Demans vb.) kaynaklı sürekli evde bakım, refakat ve kurumsal bakım hizmetleri finansman güvencesinden yoksundur. Bu riskin yönetimi için sisteme yeni bir sigorta dalının eklenmesi artık zorunluluk haline gelmiştir.

2. Küresel Uygulamalar: Almanya ve Japonya Örnekleri

Gelişmiş ülkeler bu sorunu yıllar önce sosyal sigorta sistemlerine bütünleşmiş ettikleri modellerle çözme yoluna gitmiştir:

Almanya (Bismarck Modeli - 1995): Sosyal sigorta sisteminin beşinci ayağı olarak kurulan Uzun Süreli Bakım Sigortası, işçi ve işverenden eşit oranda kesilen zorunlu primlerle finanse edilir. "***Kurumdan önce evde bakım***" ilkesi esastır. Sistem, bakıma muhtaç kişiye profesyonel hizmet sunulmasının yanı sıra, hastasına evde bakan aile yakınına nakdi destek sağlayarak aileyi de sistemin bir parçası haline getirir.

Japonya (Karma Vergi-Prim Modeli - 2000): Finansmanın yarısı 40 yaş üstü vatandaşlardan toplanan zorunlu primlerle, diğer yarısı ise genel bütçe diğer ifadeyle vergilerle karşılanır. Almanya'dan farklı olarak Japonya nakdi yardım yapmaz; bütçeyi tamamen profesyonel kurumsal ve evde bakım hizmeti için kullanır. Kullanıcılar gelir

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

durumlarına göre %10-30 arası katkı payı öder.

3. Türkiye İçin Planlanan "GSS Entegre Bakım Primi" Modelinin Kapsamı

Kalkınma Planları ve Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programlarında yer alan çalışmalara göre Türkiye'de kurulması planlanan sistem, GSS sisteminin bir alt dalı olarak çalışacaktır. Çalışma hayatı boyunca örneğin %1-2 bandında kesilecek bir "***Bakım Sigortası Primi***" ile bir fon oluşturulması, belirli bir prim gün sayısını örneğin 10 yıl dolduran vatandaşların 60 veya 65 yaş sonrası bakıma muhtaçlık durumlarında evde veya kurumda bakım masraflarının bu fondan karşılanması hedeflenmektedir.

4. Bakım Priminin Bütçeye ve Hane Halkına Olası Mali Etkileri

Böylesi geniş çaplı bir sosyal güvenlik reformunun en önemli tarafı aktüeryal denge ve taraflara getireceği mali yüktür. Olası bir zorunlu prim sisteminin temel aktörlere etkileri şu şekilde olacaktır:

İşveren Maliyetleri ve İstihdam Üzerindeki Etkisi: Yeni sistemin, İşsizlik Sigortası'na benzer şekilde işçi ve işveren payı olarak bölünmesi muhtemeldir. İşveren payına eklenecek %1 civarında bir ek prim, istihdam maliyetlerini asgari ücret başta olmak üzere tüm ücret gruplarında artıracaktır. Ancak Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi kanunları uyarınca bu primlerin gider yazılabilmesi vergi matrahından indirimi, işverenin üzerindeki net yükü bir miktar hafifletecektir. Yine de kayıt dışı istihdamı tetiklememesi için, devletin 5510 sayılı Kanun kapsamındaki 5 puanlık indirim gibi teşviklerle bu ek maliyeti sübvanse etmesi gerekecektir.

Çalışan (Hane Halkı) Bütçesine Etkisi: Bordro üzerinden işçi payı olarak yapılacak kesinti, net ele geçen ücrette kısa vadede marjinal bir düşüş yaratacaktır. Ancak olaya risk yönetimi açısından bakıldığında tablo farklıdır: İlerleyen yaşlarda ortaya çıkabilecek özel bakımevi masrafları veya eve tam zamanlı profesyonel bakıcı tutma maliyeti günümüz şartlarında hane halkı bütçesi için "***yıkıcı***" düzeydedir. Cüzi prim kesintileriyle bu devasa riskin sigortalanması, ***uzun vadede aileleri finansal çöküşten ve yoksullaşmadan koruyacak en güçlü kalkandır.***

Kamu Maliyesi ve SGK Aktüeryal Dengesi: Zorunlu katılım esasına dayanacak olan model, ilk 10-15 yıllık dönemde sisteme yeni girişlerin fazla, bakım alanların az olması nedeniyle önemli bir prim tahsilatı sağlayacak ve bir "***fon fazlası***" oluşturacaktır. Bu durum, kamu maliyesine kısa-orta vadede güçlü bir nakit akışı ve likidite sağlar. ***Ancak sistemin aktüeryal kurgusu doğru yapılmaz ve toplanan fonlar amaç dışı kullanılırsa, 20-30 yıl sonra nüfusun en yaşlı olduğu dönemde SGK bütçesi içinde devasa bir kara deliğe dönüşme riski taşımaktadır.***

5. Türkiye İçin İdeal Model Önerisi ve Sonuç

Türkiye'nin kültürel kodları, ekonomik yapısı ve mali mevzuatı göz önüne alındığında, sistemin sürdürülebilirliği için şu adımlar atılmalıdır ve bu önerilerin yaratacağı başlıca etkiler şunlar olacaktır:

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.

1. Karma Finansman ve Devlet Katkısı: Tüm yük işçi ve işveren primlerine bırakılmamalıdır. Tıpkı Bireysel Emeklilik Sistemindeki (BES) devlet katkısı veya GSS'deki prime esas kazanç altı destekler gibi, toplanan primlere genel bütçeden en az %25-30 oranında "***Devlet Katkısı***" sağlanmalıdır. Böylece; işveren üzerindeki istihdam yükü dengelenir, kayıt dışılık riski azalır ve vergi tabanından sağlanan destekle sosyal adalet pekiştirilir.

2. Aile İçi Bakıcının Sosyal Güvenceye Alınması: Türkiye'de güçlü bir "***yaşlısına ailenin bakması***" geleneği vardır. Model, kurumsal bakımı teşvik ettiği kadar evde bakımı da desteklemelidir. Yaşlısına evde kendisi bakan ve bu nedenle çalışma hayatından kopan aile bireylerine sadece nakdi bakım aylığı verilmekle kalınmamalı; bu kişilerin ***SGK primleri devlet tarafından ödenerek*** kendilerine bağımsız bir emeklilik hakkı tanınmalıdır. Aile içi bağlar korunarak devletin kurumsal bakım tesisi yatırımları yapma zorunluluğu azalır. Kadınların ağırlıkta olduğu evde bakım verenlerin kayıt dışı emek sömürüsü engellenerek emeklilik sistemine dâhil olmaları sağlanır.

3. Fon Şeffaflığı: Toplanacak yaşlılık bakım primlerinin ***İşsizlik Sigortası Fonu benzeri tartışmalardan uzak tutulması adına, bu fonun sadece bakım hizmetleri için kullanılacağına dair katı yasal güvenceler oluşturulmalıdır.*** Sisteme duyulan toplumsal güven artar, uzun vadeli aktüeryal denge korunur ve kriz dönemlerinde yaşlıların bakım garantisi teminat altına alınmış olur.

Türkiye'nin demografik dönüşüm hızı, yaşlılık bakımını yalnızca ailelerin vicdanına, fedakârlığına veya sınırlı belediye/sosyal yardım hizmetlerine bırakılamayacak kadar acil bir yapısal reform alanıdır. Geniş tabanlı, zorunlu ve devlet destekli bir "***Uzun Süreli Bakım Sigortası***" modelinin mali altyapısı vakit kaybetmeksizin hayata geçirilmelidir.

Ferdi Asım Hellaç
Mali Müşavir

YASAL UYARI : İnternet sitemizde yer alan yazıların tüm hakları saklıdır. Ancak yazar ve site kaynağının aktif linkine yer verilerek alıntı yapılabilir. YAZILAR AYNEN YAYIMLANAMAZ. Aksi yönde eylemler hakkında Fikir ve Sanat Eserleri Kanunundaki tazminat ve ceza hükümlerinin uygulanması için hukuki süreçler başlatılacaktır.

Kaynak	:	https://hellac.com/blogdetay/turkiye-nin-yaslanan-nufusu-cercevesinde-uzun-sureli-bakim-sigortasi-mali-etkileri-ve-onerilen-modelin-etkileri
Erişim Tarihi	:	11.11.2026

© 2026 Ferdi Asım Hellaç – Tüm hakları saklıdır.